

КАТАЛОГ ТРЕНІНГІВ

МОБІЛЬНА ГРУПА ТРЕНЕРІВ ПІД ПРОВОДОМ ОБСЕ

з питань виявлення іноземних громадян – бойовиків, підозрюваних в участі в терористичній діяльності, та осіб, які вчинили транскордонні злочини, і потенційних жертв цих злочинів

Организация по безопасности и сотрудничеству в Европе

ВІДМОВА ВІД ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Зміст цієї публікації, погляди, думки, результати, інтерпретації та висновки, викладені в ній, належать авторам та співавторам і не обов'язково відображають погляди або будь-яку офіційну політику чи позицію керівних органів ОБСЄ та її держав-учасниць.

Будь-які посилання в цій публікації на матеріали третіх сторін, такі як веб-сайти, публікації та документи третіх сторін, не означають схвалення змісту матеріалу або третьої сторони.

Позначення, вибір і подання матеріалу, що використовуються в даній публікації, не вважається вираженням думки ОБСЄ щодо правового статусу будь-якої країни, території, міста чи району, будь-якої влади в них або щодо делімітації будь-яких кордонів та/або кордонів.

ОБСЄ не несе жодної відповідальності за будь-яку шкоду або збитки, які можуть виникнути внаслідок використання інформації, що міститься в цій публікації, або матеріалів третіх сторін, на які є посилання в цій публікації.

АВТОРСЬКЕ ПРАВО ТА ЛІЦЕНЗІЯ

ISBN 978-92-9271-399-7

© Організація з безпеки і співробітництва в Європі 2024. Всі права захищені.
Ця робота доступна за ліцензією CC BY-NC-SA 3.0 IGO.

КАТАЛОГ ТРЕНІНГІВ

МОБІЛЬНА ГРУПА ТРЕНЕРІВ ПІД ПРОВОДОМ ОБСЕ

з питань виявлення іноземних громадян – бойовиків, підозрюваних в участі в терористичній діяльності, та осіб, які вчинили транскордонні злочини, і потенційних жертв цих злочинів

Організація по безпеки и сотрудничеству в Европе

ЗМІСТ

Вступ.....	7
МОДУЛЬ I: Управління заходами ідентифікації осіб та безпека подорожей.....	8
МОДУЛЬ II: Поведінковий аналіз та методи проведення інтерв'ю.....	11
МОДУЛЬ III: Кризовий менеджмент.....	13
МОДУЛЬ IV: Виявлення та протидія випадкам торгівлі стрілецькою зброєю, легким озброєннями та звичайними боєприпасами.....	15
МОДУЛЬ V: Протидія торгівлі людьми.....	17
Список абревіатур.....	20
Глосарій основних термінів та визначень.....	22

Вступ

Завдання та сфера діяльності

Мобільна група тренерів (МГТ) під проводом ОБСЄ складається з діючих співробітників правоохоронних органів і прикордонних відомств з держав-учасниць ОБСЄ та країн-партнерів по співробітництву середземноморського регіону (Med. PfC), які спільно з експертами Фронтексу, Інтерполу та Управління ООН по боротьбі з тероризмом ООН (УБТ ООН) проведуть тренінги для правоохоронців і прикордонників, а також представників навчальних закладів з питань безпеки щодо виявлення і запобігання переміщенню іноземних бойовиків підозрюваних в участі в терористичній діяльності (ІБТ), протидії транскордонним злочинам і захисту потенційних жертв цих злочинів відповідно до міжнародних стандартів у галузі прав людини і з урахуванням гендерних і вікових особливостей.

Методологія та підхід

ОБСЄ пропонує модульну структуру тренінгу, що складається з п'яти тем: (I) Управління заходами ідентифікації осіб та безпека подорожей; (II) Поведінковий аналіз та методи проведення інтерв'ю; (III) Кризовий менеджмент; (IV) Виявлення та протидія випадкам торгівлі стрілецькою зброєю, легкими озброєннями (СЗЛО) та звичайними боєприпасами (ЗБ); та (V) Протидія торгівлі людьми. Це дозволяє проводити індивідуалізовану підготовку шляхом вибору модулів, які відповідають конкретним потребам країни. Замість універсального підходу, модулі можуть бути обрані на основі профілю ризику країни, наявних спроможностей і напрямків, що потребують вдосконалення. Такий підхід оптимізує розподіл ресурсів, запобігає дублюванню зусиль і гарантує, що співробітники отримують підготовку, яка безпосередньо посилює їхні спроможності у вирішенні конкретних завдань. Стратегія модульного навчання також сприяє у перетворенні співробітників на тренерів, сприяючи, таким чином, формуванню сталих експертних знань в національних органах, оскільки навчальні модулі або їх складові можуть бути інтегровані в існуючі навчальні програми, створюючи відчуття відповідальності на місцях за відповідні напрямки роботи і довгостроковий вплив.

Партнери проекту

Департамент з питань транснаціональних загроз/Відділ з питань безпеки та управління кордонами Секретаріату ОБСЄ (ДТЗ/ВБУК) працює над реалізацією проекту у співпраці з партнерами з УБТ ООН, Інтерполу, Фронтексу, поліції Іспанії, а також міжнародними експертами. Крім того, в його роботі беруть активну участь кілька департаментів і підрозділів Секретаріату ОБСЄ, а саме: Підрозділ з протидії терористичній діяльності (ДТЗ/ПТД), Підрозділ підтримки Форуму безпекового співробітництва ОБСЄ (ПП ФБС), Офіс Спеціального представника та координатора ОБСЄ з питань протидії торгівлі людьми (ОСП/ПТЛ), Програма з питань гендерної рівності, а також Бюро ОБСЄ з демократичних інститутів і прав людини (БДІПЛ).

Донори

МГТ під проводом ОБСЄ діє в рамках позабюджетного проекту ОБСЄ, що фінансується Федеративною Республікою Німеччина та Сполученими Штатами Америки.

Контактні особи проекту

Пані Драгіца Вучиніч

*Спеціаліст з питань управління кордонами.
Керівник проекту
dragica.vucinic@osce.org
+43 676 301 2729*

Пані Катерина Кочі

*Асистент проекту
Katerina.koci@osce.org
+43 151 436 6633*

МОДУЛЬ I: Управління заходами ідентифікації осіб та безпека подорожей

Опис: Цей модуль пропонує комплексне розуміння управління заходами ідентифікації осіб, безпеки подорожей та дійсності паспортних документів. Учасники навчатимуться відповідально підходити до роботи з даними про пасажирів, забезпечувати перевірку достовірності паспортних документів і підвищувати загальну безпеку кордону, дотримуючись при цьому стандартів прав людини. Під час навчання особлива увага приділяється розвитку практичних навичок за допомогою використання теоретичних занять, інтерактивних дискусій, вивчення конкретних прикладів і практичних вправ.

Учасники отримають комплексне розуміння ключових принципів і практик, що лежать в основі ефективного управління заходами ідентифікації осіб та безпеки подорожей, які охоплюють таку діяльність як збір, перевірку та захист даних, що доповнюється знаннями про збір, аналіз та обмін біометричними даними в контексті прикордонної безпеки та управління кордонами (ПБУК) і боротьби з тероризмом (БТ), відповідно до принципів захисту прав людини та інших відповідних міжнародних стандартів.

Цей модуль складатиметься з двох частин. В першій частині представлено теорію щодо попередньої інформації про пасажирів (API) та інтерактивну інформацію API (iAPI) в якості засобів збору та обробки даних про пасажирів, включно з їх використанням у боротьбі з тероризмом та міжнародними злочинами, а також пов'язані з цим виклики у сфері прав людини. Учасники розглянуть, як система API взаємодіє з національними базами даних та різними базами даних Інтерполу для проведення співставлення даних про пасажирів та ефективної перевірки пасажирів, які перетинають кордон. Учасники також дізнаються про те, як міжнародні контрольні списки, інтегровані в існуючі національні системи, повинні забезпечувати як технічну сумісність, так і сумісність даних з тим, щоб гарантувати повну і безперебійну обробку даних, враховуючи при цьому права людини.

В другій частині учасники дізнаються, як розпізнавати критично важливі індикатори дійсності паспортних документів, виявляти можливі зміни документу або підробки та застосовувати відповідні заходи для захисту цілісності та безпеки документів. Здобувши ці навички, учасники будуть краще підготовлені до виявлення іноземних бойовиків підозрюваних в участі в терористичній діяльності (ІБТ), осіб, які вчинили інші транскордонні злочини, та потерпілих від таких злочинів, що сприятиме підвищенню загальної безпеки та захищеності у сфері подорожей у повній відповідності до принципів захисту прав людини. Модуль був розроблений і буде викладатися у тісній координації та за підтримки експертів з Фронтексу, Інтерполу та УБТ ООН.

Навчальні цілі: Зрозуміти принципи та практики управління ідентифікацією, безпеки подорожей та підвищити навички щодо виявлення підроблених паспортних документів.

Результати навчання: Після завершення курсу учасники повинні:

1. Забезпечити розуміння визначення та складових управління заходами ідентифікації осіб, баз даних, контрольних списків, протоколів обміну даними та інтеграції баз даних в контекстах ПБУК та БТ.

- 2.** Забезпечити розуміння відповідного національного та міжнародного законодавства, протоколів та інструкцій, пов'язаних з управлінням ідентифікаційними даними та безпекою подорожей, включаючи питання конфіденційності, пов'язані з правами людини, та законодавство про захист даних.
- 3.** Забезпечити розуміння необхідності ефективної комунікації та співпраці з тим, щоб мати змогу взаємодіяти з подорожуючими різного походження, вирішувати потенційні конфліктні ситуації та працювати в міжвідомчому та міжнародному середовищі.
- 4.** Забезпечити розуміння ключових елементів даних API, методик оцінки ризиків, методів профілювання, використання оперативних даних та аналізу даних для виявлення підозрілих маршрутів подорожей та зразків поведінки, які можуть бути пов'язані з ІБТ та особами підозрюваними у вчиненні інших транскордонних злочинів.
- 5.** Вміти визначати відмінності між даними API та реєстраційними записами пасажирів (PNR) і їхніми характеристиками та пояснити методи передачі даних і потенційні наслідки в контексті дотримання прав людини.
- 6.** Вміти описати, якими базами даних, повідомленнями та спеціальними запитами про арешт оперує Інтерпол, і чому важливо робити систематичні перевірки за базами даних Інтерполу під час процедур прикордонного контролю.
- 7.** Забезпечити розуміння того, які бази даних використовуються для здійснення перевірки паспортних документів під час процедур прикордонного контролю першої лінії, а також які технічні можливості Інтерполу для автоматичного завантаження інформації та перевірки баз даних, що використовуються під час процедур прикордонного контролю першої лінії, існують на сьогоднішній день.
- 8.** Забезпечити розуміння призначення інструменту Інтерполу під назвою "FIND" в контексті прикордонного контролю та розслідувань під час перевірки паспортних документів, мінімальні обов'язкові критерії документів, які слід використовувати для правильного та ефективного автоматичного прикордонного контролю, а також процедуру, якої слід дотримуватися після позитивного збігу (збігу в базах даних Інтерполу) під час здійснення прикордонного контролю на першій лінії.
- 9.** Забезпечити розуміння різних методів перевірки та підтвердження дієності документів, що посвідчують особу, а також виявлення потенційних підроблених або недійсних паспортних документів, які можуть бути використані ІБТ та особами, підозрюваними у вчиненні інших злочинів, для приховування своєї справжньої особи або історії подорожей.
- 10.** Забезпечити розуміння елементів захисту документів, що посвідчують особу, проводити перевірку документів, що посвідчують особу, та використовувати технічні засоби перевірки документів, що посвідчують особу.
- 11.** Забезпечити розуміння необхідності ефективної комунікації та співпраці з тим, щоб мати змогу взаємодіяти з подорожуючими різного походження, вирішувати потенційні конфліктні ситуації та працювати в міжнародному, міжвідомчому та гендерно-різноманітному середовищі.

12. Забезпечити розуміння наслідків збору, аналізу, оцінки ризиків та профілювання даних про пасажирів в контексті дотримання прав людини, а також потенційної шкоди, спричиненої неправомірними підозрами та звинуваченнями у зв'язках з тероризмом/злочинністю для відповідних осіб/громад (зокрема, для осіб, які перебувають у ситуації підвищеної вразливості, таких як мігранти та особи, які шукають міжнародного захисту), і розуміння ролі прихованих та явних упереджень, що виникають при перевірці/оцінці ризиків, а також важливість вжиття запобіжних заходів для уникнення негативного впливу на дотримання прав людини та дискримінаційного профайлінгу.

Цільова аудиторія: 15-20 прикордонників першої лінії контролю (бажано, співробітники служби безпеки аеропорту) та співробітники підрозділів безпеки, а також два представники поліцейської академії та/або відповідного навчального закладу для підготовки поліцейських/співробітників підрозділів безпеки.

Тривалість курсу: Два дні.

Методологія курсу: Цей курс пропонує поєднання теоретичних знань, практичних вправ та інтерактивних навчальних заходів щодо принципів управління заходами ідентифікації осіб, концепцій безпеки подорожей та захисних елементів паспортних документів, а також аналіз конкретних ситуацій та відповідної статистики. Учасникам буде запропоновано взяти участь в інтерактивних дискусіях, щоб поділитися своїми знаннями, досвідом і проблематикою, пов'язаними з управлінням ідентифікаційними даними та безпекою подорожей. Тренери представлять тематичні дослідження, які висвітлюють дану проблематику та її потенційні наслідки для дотримання прав людини, включаючи виявлення та запобігання потенційним загрозам, і заохочуватимуть учасників проаналізувати ці випадки та обговорити можливі рішення. Навчальний курс може включати практичні вправи, якщо учасники заздалегідь направлять відповідний запит. Методологія навчання буде адаптована до конкретних потреб та побажань учасників, забезпечуючи збалансоване поєднання теорії та практики, заохочуючи активну участь та залучення слухачів протягом усього курсу.

Матеріали курсу: Анкети оцінювання, які заповнюють до та після тренінгу, презентації, контрольні списки, роздаткові матеріали, відео, завдання та вправи, інформація про онлайн-ресурси, форма зворотного зв'язку з учасниками.

МОДУЛЬ II: Поведінковий аналіз та методи проведення інтерв'ю

Опис: Хоча і не існує єдиного методу для точної інтерпретації поведінки, існують апробовані методи інтерв'ювання та аналізу, які співробітники прикордонної служби можуть застосовувати при оцінці осіб, які перетинають кордон. При цьому прикордонники повинні усвідомлювати наявні обмеження поведінкового аналізу, ризики дискримінаційного профілювання і серйозні наслідки в частині захисту прав людини для тих, хто помилково потрапив під підозру і був звинувачений у зв'язках з тероризмом або іншою злочинною діяльністю.

Під час цього інтерактивного курсу співробітники прикордонних служб та підрозділів безпеки дізнаються, як виявляти та працювати з особами, підозрюваними в участі в терористичній діяльності, та особами, які вчиняють транскордонні злочини, а також з потенційними жертвами цих злочинів. Учасники також навчатимуться застосовувати національне законодавство, міжнародні стандарти прав людини та принципи етики, а також гендерно-вікові підходи до профілювання на кордоні, що сприятиме загальній безпеці та захищеності країни чи регіону. Наприклад, співробітники можуть бути ознайомлені з методами зосередження уваги на поведінці, достовірних доказах і зборі оперативної інформації при здійсненні транскордонних перевірок, а також з методами уникнення застосування профайлінгу на основі раси, етнічної приналежності або зовнішності при виявленні та роботі з підозрюваними. Учасники також пройдуть підготовку в частині необхідності виявлення поваги до прав осіб на приватне життя та проведення обшуків на підставі обґрунтованої підозри і в рамках закону, з наголосом на тому, що особливу увагу слід приділяти захисту потенційних жертв транскордонних злочинів, особливо вразливих осіб, таких як діти, молодь, люди похилого віку або жертви торгівлі людьми.

Навчальні цілі: Підвищити здатність учасників оцінювати та інтерпретувати поведінку осіб, що перетинають кордон, визнаючи при цьому суб'єктивність такої оцінки, а також проводити ефективні інтерв'ю для виявлення та запобігання потенційним загрозам, пов'язаним з ІБТ та особами, які вчинили злочини. Це включає в себе утримання від дискримінаційного профілювання та уникнення будь-якого негативного впливу на права людини осіб, які підлягають перевірці.

Розвинути навички учасників у виявленні та роботі з потенційними жертвами транскордонних злочинів, зменшуючи при цьому ризик заподіяння шкоди та дотримуючись принципів прав людини впродовж усього процесу оцінки, а також впроваджуючи підходи, які є чутливими до гендерних та вікових особливостей.

Результати навчання: Після завершення курсу учасники повинні:

1. Забезпечити розуміння того, як краще оцінювати поведінку особи, включаючи вербальні та невербальні сигнали, мову тіла та інші індикатори, які можуть свідчити про підозрілу або оманливу поведінку осіб різної статі та віку.
2. Водночас, забезпечити розуміння обмежень поведінкового аналізу, ролі прихованих і явних упереджень (за ознаками статі, етнічної приналежності, релігії тощо), а також розуміти негативний вплив на права людини та шкоду, яку можуть спричинити неправомірні підозри та дискримінаційний профайлінг для відповідних осіб/спільнот (зокрема, для осіб, які перебувають у ситуаціях підвищеної вразливості, таких як мігранти та особи, які шукають міжнародного захисту).

- 3.** Навчитися розробляти ефективні й такі, що відповідають вимогам прав людини, методи інтерв'ювання для отримання необхідної інформації від подорожуючих, включно з відкритими запитаннями, активним слуханням, проведенням інтерв'ю на засадах довіри та поваги, а також налагодженням взаєморозуміння.
- 4.** Розвивати свою культурну обізнаність і чутливість, щоб ефективно взаємодіяти з подорожуючими різного походження і відповідно адаптувати свої методи проведення інтерв'ю. Це може включати розуміння культурних норм, стилів спілкування та потенційних гендерних, вікових чи інших упереджень, наприклад, пов'язаних з етнічною та релігійною приналежністю з тим, щоб проводити інтерв'ю з повагою та без дискримінації.
- 5.** Оцінювати рівень ризику, пов'язаного з різними подорожуючими, виходячи з їхньої поведінки, маршрутів подорожей та інших факторів, з урахуванням гендерних та вікових особливостей, усвідомлюючи при цьому притаманну оцінці ризику обмеженість, щоб не піддавати подорожуючих неправомірним підозрам та уникати інших потенційних порушень прав людини.
- 6.** Розуміти правові та етичні засади, пов'язані з поведінковим аналізом та методами проведення інтерв'ю, включаючи права людини, заборону дискримінаційного профілювання та право на конфіденційність даних, а також забезпечувати застосування цих принципів у гендерно-чутливий та недискримінаційний спосіб.
- 7.** Розвивати навички ефективної комунікації та звітності для співпраці з іншими установами, обміну інформацією та документування результатів відповідно до законодавства з прав людини та гендерно-вікових підходів.

Цільова аудиторія: 20 співробітників прикордонних та правоохоронних органів першої лінії контролю, включаючи двох представників поліцейської академії та/або відповідного навчального закладу поліції/підрозділів безпеки в ролі спостерігачів.

Тривалість курсу: Три дні.

Методологія курсу: Поєднання теоретичних інструкцій, практичних вправ та заходів інтерактивного навчання.

Матеріали курсу: Анкети оцінювання, які заповнюються до та після тренінгу, презентації, контрольні списки, роздаткові матеріали, відео, аркуші із завданнями або вправами, інформація про онлайн-ресурси, форма зворотного зв'язку з учасниками.

МОДУЛЬ III: Кризовий менеджмент

Опис: У сучасному мінливому середовищі непередбачувані події можуть швидко перерости у сценарії кризи або катастрофи, що вимагає всебічного розуміння та швидкого й ефективного реагування. Розуміння цих викликів та ефективне реагування на них є надзвичайно важливим. Цей курс присвячений основам кризового менеджменту. Він заглиблюється у визначення загроз, оцінку ризиків на кордонах та врегулювання потенційних кризових ситуацій, спричинених як природними, так і людськими факторами. Його основна мета - надати прикордонникам необхідні інструменти для ефективного врегулювання кризових ситуацій, забезпечуючи при цьому безпеку, захист і відповідність міжнародним правовим стандартам, національному законодавству, національним протоколам і етичним принципам. Його мета - надати прикордонникам, які перебувають на першій лінії, можливість ефективно реагувати на кризові ситуації, що можуть виникнути під час виявлення на кордоні осіб, які підозрюються в участі в терористичній діяльності. Навчання робить наголос на тому, що безпека має бути на першому плані при дотриманні прав людини всіх залучених осіб, відповідно до встановлених протоколів, керівних принципів, міжнародних правових стандартів та етичних принципів.

Тренінг охоплює різні аспекти кризового менеджменту, включаючи визначення типології криз, принципи кризового менеджменту, розуміння наслідків криз, ідентифікацію загроз у зв'язку з підозрою на участь в терористичній діяльності та інклюзивну оцінку ризиків за участю всіх зацікавлених сторін. Завдяки інтерактивним сесіям та практичним вправам учасники отримують уявлення про різні стадії кризи, зрозуміють ключову роль, яку відіграють співробітники прикордонної служби першої лінії, а також стратегії ефективного реагування на потенційні ризики, пов'язані з міграційними кризами, які часто передвіщають неминучі надзвичайні ситуації.

Включення ґендерного компоненту в цей тренінг є життєво важливим для розуміння учасниками того, що кризи по-різному впливають на чоловіків, жінок, хлопців і дівчат, і, як наслідок, цей аспект має бути належним чином врахований на всіх етапах процесу управління кризою. Тому ґендерне насильство та вразливість, притаманні різним статям, мають бути особливо враховані в планах реагування на кризові ситуації.

Під час тренінгу буде зроблено наголос на важливості дотримання прав людини під час кризи та при управлінні реагуванням на неї. На прикладах з реального життя учасники зрозуміють, як кризи можуть посилювати порушення прав людини. Крім того, під час тренінгу буде наголошено на необхідності уникати стереотипів і стигматизації мігрантів, тим самим гарантуючи, що права людини і гідність залишатимуться центральним елементом у будь-якому реагуванні на кризу.

Цілі навчання: Забезпечити підготовку прикордонників до ефективного врегулювання кризових ситуацій, що виникають у зв'язку з виявленням та роботою з підозрюваними ІБТ на кордоні та особами, підозрюваними у вчиненні інших пов'язаних злочинів, з дотриманням прав усіх осіб, надаючи при цьому пріоритет заходам безпеки.

Результати навчання: Після завершення курсу учасники повинні:

1. Забезпечити розуміння обов'язків співробітників першої лінії контролю при реагуванні на кризові ситуації, враховуючи ґендерно-віковий підхід до осіб, які перетинають кордон.
2. Виявляти кризові ситуації та належним чином реагувати на них у межах своєї сфери відповідальності, захищаючи життя людей та їхнє майно, ефективно підтримуючи діяльність в контексті кризового менеджменту.

3. Усвідомлювати важливість гендерного підходу та розуміти, що кризи по-різному впливають на різних людей, а також необхідність враховувати цю перспективу на всіх етапах процесу управління кризою.
4. Забезпечити розуміння зобов'язання щодо захисту прав людини, а також протоколи та процедури реагування на кризові ситуації, зокрема під час надзвичайних ситуацій, пов'язаних з підозрою на участь особи в терористичній діяльності.
5. Набути навичок прийняття рішень, таких як критичне мислення та вирішення проблем, які можна використовувати у швидкоплинних, напружених та динамічних ситуаціях, таких як кризові ситуації, пов'язані з підозрою на участь особи в терористичній діяльності.
6. Зрозуміти, як використовувати комунікативні навички, орієнтовані на потерпілого, для вирішення кризових ситуацій, які можуть бути пов'язані з підозрюваними в участі в терористичній діяльності. Це включає налагодження зв'язків з подорожуючими та розвиток навичок ефективної координації та співпраці з іншими установами, такими як правоохоронні органи, розвідувальні служби та служби реагування на надзвичайні ситуації з тим, щоб запобігти непотрібній стигматизації, яка може перешкоджати реабілітації та реінтеграції.
7. Визначити та зрозуміти дії, необхідні під час посткризового управління, включаючи підбиття підсумків, документування та аналіз реагування на кризу для визначення отриманих уроків та напрямків для вдосконалення.

Цільова аудиторія: 20 учасників, серед яких представники першої лінії контролю з прикордонної, міграційної та митної служби, (які працюють у пунктах пропуску через державний кордон та здійснюють контроль на сухопутних, морських ділянках кордону та в міжнародних аеропортах), а також два представники поліцейської академії та/або відповідного навчального закладу поліції/підрозділів безпеки в ролі спостерігачів.

Тривалість курсу: Два дні.

Методологія курсу: Методологія тренінгу включає поєднання теоретичних та сценарних вправ, заснованих на принципах навчання дорослих та методах навчання, орієнтованих на слухачів. Учасники будуть розділені на малі групи, в кожній з яких буде призначений один або декілька спікерів, які представлятимуть результати роботи своїх груп. Після групових презентацій наприкінці сесії буде організовано обговорення у формі запитань та відповідей.

Матеріали курсу: Анкети оцінювання, які заповнюють до та після тренінгу, презентації, контрольні списки, роздаткові матеріали, відео, завдання та вправи, інформація про онлайн-ресурси, форма зворотного зв'язку з учасниками.

МОДУЛЬ IV: Виявлення та протидія випадкам торгівлі стрілецькою зброєю, легкими озброєннями та звичайними боєприпасами

Опис: Курс має на меті надати учасникам знання та навички, необхідні для ефективної боротьби з контрабандою та/або незаконним обігом стрілецької зброї, легкого озброєння (СЗЛО) та звичайних боєприпасів (ЗБ) в контексті безпеки кордонів, безпеки осіб, території та критичної інфраструктури, а також боротьби з транснаціональною організованою злочинністю, з дотриманням законодавства у сфері прав людини та інших міжнародних правових зобов'язань.

Цілі навчання: Навчити прикордонників ефективно виявляти, розслідувати та координувати зусилля із запобігання та протидії контрабанді та/або незаконному обігу СЗЛО та ЗБ в контексті прикордонної безпеки, громадської безпеки, боротьби з транснаціональною організованою злочинністю та переміщенням осіб, підозрюваних у фінансуванні тероризму, дотримуючись при цьому правових, етичних та безпекових міркувань, сприяючи тим самим загальній безпеці та захищеності країни або регіону.

Результати навчання: Після завершення курсу учасники повинні:

1. Забезпечити розуміння та вміння описати природу загроз, пов'язаних із СЗЛО та ЗБ, способи їх використання широким колом порушників, способи їх міжнародної ідентифікації, а також їх потенційний вплив на громадську безпеку та захищеність.
2. Забезпечити розуміння місцевих, регіональних та глобальних подій, пов'язаних з контрабандою та/або незаконним обігом СЗЛО та ЗБ, а також політичних, економічних, соціальних, правових та екологічних чинників, які можуть впливати на нові тенденції, що можуть приваблювати та стимулювати таку діяльність.
3. Забезпечити огляд відповідних національних та міжнародних нормативно-правових документів, протоколів та керівних принципів, що стосуються боротьби з контрабандою та/або незаконним обігом СЗЛО та ЗБ.
4. Засвоїти ефективні методи ідентифікації та виявлення СЗЛО та ЗБ під час звичайного контролю, заходів контролю другої лінії та перевірок на кордоні, а також ознайомитись з передовим досвідом виявлення способів приховування контрабандних товарів та методикою розпізнавання індикаторів або аномалій, пов'язаних з контрабандою та/або незаконним обігом СЗЛО та ЗБ.
5. Пояснити важливість збору даних, аналізу, оперативних даних та обміну інформацією для боротьби з контрабандою та/або незаконним обігом СЗЛО та ЗБ.
6. Забезпечити розуміння навичок, даних, процедур та каналів зв'язку, необхідних для процесів оцінки ризиків та профілювання з метою виявлення осіб або вантажів з високим ступенем ризику, які можуть бути пов'язані з контрабандою або незаконним обігом СЗЛО та ЗБ. Це включає використання методів профілювання, аналізу поведінки та оцінки ризиків для визначення ймовірності та серйозності потенційних загроз, пов'язаних з організованою злочинністю або осіб, що підозрюються у терористичній діяльності, відповідно до міжнародних стандартів у сфері прав людини.

7. Забезпечити розуміння потенційних наслідків результатів оцінки ризиків, профілювання та аналізу поведінки для прав людини, а також шкоду, яка може бути заподіяна діями, вчиненими на основі помилкових підозр щодо можливого зв'язку осіб/громад (зокрема, осіб, які перебувають у ситуації підвищеної вразливості, таких як мігранти та особи, які шукають міжнародного захисту) з терористичною або злочинною діяльністю, роль прихованих та явних упереджень та важливість запобіжних заходів для уникнення негативних наслідків для прав людини та дискримінаційного профілювання.
8. Забезпечити розуміння важливості належного звітування про виявлення/вилучення СЗЛО та ЗБ для цілей профілювання та аналізу ризиків.
9. Забезпечити розвиток своїх навичок складання профілів ризиків та створення індикаторів, уникаючи при цьому дискримінаційного профілювання та негативного впливу на захист прав людини.
10. Знати відповідну національну та міжнародну нормативно-правову базу, протоколи та керівні принципи, що стосуються боротьби з контрабандою та/або незаконним обігом СЗЛО та ЗБ.
11. Забезпечити розуміння важливості оперативних даних та обміну інформацією у боротьбі з контрабандою та/або незаконним обігом СЗЛО та ЗБ.
12. Розробляти методи ефективного збору, аналізу та поширення відповідної інформації серед відповідних установ у країні та за кордоном, відповідно до національного законодавства та міжнародних правових стандартів.
13. Виявлення та усунення гендерних аспектів, пов'язаних з контрабандою і торгівлею СЗЛО та ЗБ, під час прикордонних перевірок. Це передбачає застосування ґендерно-чутливого підходу до прикордонного контролю, що дозволяє уникнути стереотипів та упереджень. Прикордонники відіграють важливу роль у запобіганні незаконному переміщенню зброї, захищаючи при цьому права і гідність усіх людей і уникаючи стереотипів, заснованих на таких факторах, як, зокрема, стать, вік, етнічна приналежність, релігія, також під час прикордонного контролю.

Цільова аудиторія: 20 учасників, зокрема 15 співробітників прикордонних та правоохоронних органів першої та другої лінії контролю, два-три аналітики (співробітники, які розуміють роль збору даних та процедуру складання профілю/індикаторів), а також два представники поліцейської академії та/або відповідного навчального закладу для підготовки поліцейських/співробітників органів безпеки в ролі спостерігачів.

Тривалість курсу: Один день.

Методологія курсу: Методологія навчання включає поєднання теоретичних та сценарних вправ, а також принципів навчання дорослих та методів навчання орієнтованих на слухачів.

Матеріали курсу: Анкети оцінювання, які заповнюють до та після тренінгу, презентації, контрольні списки, роздаткові матеріали, відео, аркуші із завданнями або вправами, інформація про онлайн-ресурси, форма зворотного зв'язку з учасниками.

МОДУЛЬ V: Протидія торгівлі людьми

Опис: Широко розповсюджена сучасна експлуатація жінок, чоловіків, дітей та молоді робить торгівлю людьми (ТЛ) найприбутковішим злочином після торгівлі зброєю та наркотиками. ТЛ - це серйозний злочин, що швидко поширюється і зачіпає мільйони людей по всьому світу та призводить до серйозних порушень прав людини. Особи, що здійснюють торгівлю людьми маніпулюють громадянами і експлуатують вразливих людей, вдаючись до таких тактик, як погрози, примус, шахрайство, обман і викрадення. Не зважаючи на те, що особи, які здійснюють торгівлю людьми, зазвичай обирають жертв для сексуальної та трудової експлуатації, все ж вкрай важливо вміти розпізнавати нові тенденції, такі як торгівля людьми з метою примусової участі в злочинах та примусового жебрацтва (див.: Торгівля людьми і тероризм - де і як вони перетинаються). Крім того, жінок і дівчат також часто обманом змушують їхати на територію контрольовану ІДІЛ, під сфальсифікованими приводами, такими як романтичні стосунки або обіцянки роботи.

Цілі навчання: Озброїти співробітників прикордонних та правоохоронних органів першої та другої лінії необхідними знаннями, навичками та інструментами для ефективного виявлення та запобігання торгівлі людьми в рамках більш широких зусиль по боротьбі з транснаціональною організованою злочинністю та можливим фінансуванням терористичної діяльності відповідно до міжнародного права, прав людини та підходів, орієнтованих на потерпілих, а також гендерних та вікових особливостей.

Результати навчання: Після завершення курсу учасники повинні:

1. Розуміти різницю між незаконним переправленням осіб через державний кордон та торгівлею людьми, а також гендерну динаміку злочинів, пов'язаних з торгівлею людьми.
2. Підвищити свою компетентність у виявленні ймовірних та потенційних жертв торгівлі людьми та виявленні осіб, що здійснюють торгівлю людьми, шляхом набуття практичних навичок розпізнавання ймовірних випадків торгівлі людьми, таких як сексуальна та трудова експлуатація, примушування до злочину, жебрацтво, а також випадків вилучення органів.
3. Вміти визначати потенційні індикатори ТЛ, наприклад, розпізнати поведінку або обставини, які вказують на те, що особи перебувають під контролем торговців людьми або злочинних мереж. Ці індикатори можуть охоплювати обмеження пересування, незвичні схеми подорожей, невідповідності в паспортних документах, примус або обман, примусову працю, залякування, страх або відчай, які демонструють громадяни. Сюди входить розуміння різних форм торгівлі людьми, а також стратегій і методів, які використовують торговці людьми.
4. Вміти впроваджувати превентивні заходи для запобігання торгівлі людьми та виявлення

потенційних схем і тенденцій торгівлі людьми, такі як перевірка дійсності паспортних документів та особистих даних, проведення інтерв'ю та використання передових технологій та інструментів, таких як біометрія та аналіз даних, відповідно до міжнародного права, законодавства з прав людини та гендерно-вікових підходів.

5. Реагувати належним чином при виявленні підозри на випадки торгівлі людьми, демонструючи розуміння правової бази та протоколів щодо розгляду справ про торгівлю людьми та ефективно застосовувати їх, а також координувати свої дії з відповідними правоохоронними органами, міжнародними партнерами та постачальниками соціальних послуг, включаючи організації громадянського суспільства (ОГС), з метою надання допомоги та захисту жертвам торгівлі людьми у спосіб, орієнтований на потерпілих та враховуючи інформацію про їхні травми.

6. Співпрацювати з іншими національними та міжнародними зацікавленими сторонами, такими як спецслужби, правоохоронні органи, національні координатори з протидії торгівлі людьми або еквівалентні механізми, міжвідомчі робочі групи, ОГС та інші відповідні партнери, для обміну інформацією, передовим досвідом та координації зусиль у боротьбі з торгівлею людьми та руйнуванні будь-яких потенційних зв'язків між торгівлею людьми та фінансуванням або вербуванням для цілей тероризму.

7. Розуміти правові та етичні аспекти, пов'язані з ТЛ, включаючи права людини, конфіденційність даних, гендерну рівність, недискримінацію, культурні особливості та конфіденційність, щоб гарантувати, що їхні дії здійснюються згідно з відповідними законами та нормативно-правовими актами, а також у спосіб, що забезпечує дотримання прав людини та повагу до гідності й добробуту всіх осіб.

8. Розуміти гендерні параметри ТЛ та запровадити гендерно-вікові підходи у сфері управління безпекою на кордоні, наприклад, під час здійснення прикордонного контролю.

Цільова аудиторія: 15-20 співробітників прикордонних та правоохоронних органів першої та другої лінії, а також два представники поліцейської академії та/або відповідного навчального закладу поліції/підрозділів безпеки в ролі спостерігачів.

Тривалість курсу: Два дні.

Методологія курсу: Методологія тренінгу включає поєднання теоретичних та практичних вправ, відображає принципи навчання дорослих та використовує методи навчання орієнтовані на слухачів. Заплановані теми будуть представлені на інтерактивних сесіях з практичними вправами, які базуються на сценаріях і включають рольові ігри, адаптовані до реальних життєвих ситуацій, що сприятиме вдосконаленню навичок учасників і краще підготує їх до виконання своїх обов'язків на кордоні. Учасники будуть розділені на малі групи, а потім призначать одного

або декількох доповідачів, які представлятимуть результати роботи своїх груп. Після групових презентацій наприкінці сесії буде проведено обговорення у формі запитань та відповідей.

Матеріали курсу: Анкети оцінювання, які заповнюють до та після тренінгу, презентації, контрольні списки, роздаткові матеріали, відео, аркуші із завданнями або вправами, інформація про онлайн-ресурси, форма зворотного зв'язку з учасниками.

Абревіатури

АРІ	Попередня інформація про пасажирів
ПТД	Підрозділ з протидії терористичній діяльності
БУК	Безпека та управління кордонами
БДМУ	Підрозділ з питань безпеки та управління кордонами
ОГС	Організація громадянського суспільства
БТ	Боротьба з тероризмом
ПТЛ	Протидія торгівлі людьми
ПП ФБС	Підрозділ підтримки Форуму безпекового співробітництва ОБСЄ
СЄ НРГ	Східноєвропейська неформальна робоча група
ЄС	Європейський Союз
Європол	Агентство Європейського Союзу із співробітництва у сфері правоохоронної діяльності
ПБК	Позабюджетні кошти
Фронтекс	Європейське агентство з охорони зовнішніх кордонів країн-членів Європейського Союзу
ІБТ	Іноземні громадяни – бойовики, учасники терористичної діяльності
іАРІ	Інтерактивна попередня інформація про пасажирів
ІНТЕРПОЛ	Міжнародна організація кримінальної поліції
ПО	Правоохоронний орган
МВС	Міністерство внутрішніх справ
МТТ	Мобільна група тренерів
ОБСЄ	Організація з безпеки і співробітництва в Європі
ОСП/ПТЛ	Офіс Спеціального представника та координатора ОБСЄ з питань протидії торгівлі людьми
БДІПЛ	Бюро ОБСЄ з демократичних інститутів і прав людини
З/ПНЕ	Запобігання та протидія насильницькому екстремізму
PIU	Відділ інформації про пасажирів
PNR	Реєстраційні записи пасажирів

ДУ	держава(и) учасниця(и)
ТЛ	Торгівля людьми
ДПТЗ	Департамент протидії транснаціональним загрозам
ТдТ	Тренінг для тренерів
ООН	Організація Об'єднаних Націй
КТЦ ООН	Контртерористичний центр ООН
УБТ ООН	Управління ООН по боротьбі з тероризмом
УНЗ ООН	Управління ООН з наркотиків та злочинності
РРБ ООН	Резолюція Ради Безпеки ООН
НЕРТ	Насильницький екстремізм і радикалізація, що призводять до тероризму

Глосарій ключових термінів та визначень

Попередня інформація про пасажирів (API) це система, яка вимагає від авіакомпаній надавати певні дані про пасажирів органам імміграційного та прикордонного контролю до вильоту рейсу. Ця інформація зазвичай включає такі дані, як імена і прізвища пасажирів, номери паспортів, громадянство та маршрути подорожі. API дозволяє органам влади проводити перевірки та оцінку безпеки до прибуття пасажирів у пункт призначення, допомагаючи виявити потенційні ризики для безпеки та осіб, причетних до транскордонної злочинності.

Інтерактивна попередня інформація про пасажирів (iAPI) система, яка дозволяє обмінюватися даними про пасажирів у режимі реального часу між авіакомпаніями та органами прикордонного контролю. Коли пасажир бронює квиток на рейс, авіакомпанія передає інформацію про пасажирів відповідним органам, що дозволяє їм проводити перевірку безпеки та оцінку ризиків до прибуття пасажирів в аеропорт призначення. iAPI забезпечує миттєвий зв'язок між авіакомпаніями та органами прикордонного контролю, сприяючи швидкому прийняттю рішень та посиленню заходів безпеки. Ця система використовується для виявлення потенційних загроз та/або осіб, причетних до транскордонних злочинів, шляхом аналізу даних про пасажирів і порівняння їх з контрольними списками та базами даних.

Поведінковий аналіз це системний підхід, який використовується для вивчення та інтерпретації людської поведінки, дій і "патернів" з тим, щоб отримати уявлення про глибинні мотивації, емоції, наміри та психологічні процеси. Він передбачає спостереження та аналіз різних форм поведінки, вербальних і невербальних сигналів та взаємодій для розуміння процесів мислення, мотивації та потенційних майбутніх дій людини. Поведінковий аналіз використовується для прийняття обґрунтованих оцінок, прогнозів і рішень на основі спостережуваних моделей поведінки.

Управління безпекою кордонів (УБК) це стратегія, політика і практика, що застосовуються країнами для захисту своїх кордонів і контролю за переміщенням осіб, товарів і послуг через ці кордони. УБК охоплює низку заходів, спрямованих на підтримку безпеки, цілісності та суверенітету територіальних кордонів країни. Вона передбачає запобігання несанкціонованому в'їзду, стримування незаконної діяльності, такої як торгівля людьми, контрабанда наркотиків і тероризм, а також забезпечення дотримання особами, які перетинають кордони, законодавчих і нормативних вимог. Це може включати використання персоналу правоохоронних органів, технічних засобів спостереження і прикордонної інфраструктури для моніторингу і контролю перетину кордону.

Пункт пропуску через державний кордон (ППр) це визначене місце на міжнародному кордоні країни, де відбувається легальний в'їзд і виїзд осіб, транспортних засобів і товарів. Ці пункти, які можуть відрізнятися за розміром і типом, мають митні, імміграційні та охоронні засоби для забезпечення належних перевірок і процедур. Подорожуючі пред'являють документи, що посвідчують особу, та інші необхідні документи, а товари проходять перевірку

та декларування. Ці пункти мають вирішальне значення для регулювання міжнародного руху, сприяння торгівлі та підтримання безпеки.

Дитина це особа, яка не досягла повноліття, вік якого залежить від законодавства кожної окремої країни, але часто встановлюється на рівні 18 років.

Методи проведення інтерв'ю це низка структурованих підходів і стратегій, які використовуються для збору інформації, отримання відповідей та ефективного спілкування з людьми в різних контекстах. Ці методи призначені для виявлення цінної інформації, фактів або думок, а також для встановлення взаєморозуміння і довірчих відносин з респондентом. Ефективні методи проведення інтерв'ю можуть включати відкриті запитання, активне слухання, аналіз невербальної комунікації та адаптацію підходу до конкретного респондента і ситуації.

Управління заходами ідентифікації осіб це процеси і методи, що використовуються для точної перевірки та управління процесом ідентифікації осіб. У контексті безпеки та правоохоронної діяльності управління заходами ідентифікації осіб передбачає збір, перевірку та захист персональної інформації для встановлення автентичності особи. Сюди входять такі методи, як біометричні дані (наприклад, відбитки пальців або розпізнавання обличчя), перевірка документів і перевірка за базами даних з метою переконатись, що люди є тими, за кого себе видають. Управління заходами ідентифікації осіб відіграє важливу роль у різних секторах, включаючи безпеку кордонів, подорожі та правоохоронну діяльність, для запобігання шахрайству, злочинній діяльності та несанкціонованому доступу, поважаючи при цьому право громадян на приватне життя.

Іноземні громадяни – бойовики, учасники терористичної діяльності (ІБТ) це особи, які виїжджають до держави, що не є їхньою державою проживання або громадянства, з метою планування, підготовки або участі в терористичних актах, надання або отримання підготовки, в тому числі у зв'язку зі збройним конфліктом.

Гендер це соціальні, культурні та психологічні атрибути й очікування, пов'язані з приналежністю до чоловічої, жіночої чи небінарної статі. Гендер охоплює ролі, поведінку, діяльність, очікування та норми, які суспільство вважає прийнятними для індивідів на основі їхньої сприйнятої або приписаної статі. Гендер відрізняється від біологічної статі, яка визначається фізичними характеристиками, такими як анатомія та генетика. Гендер - це складне і багатогранне поняття, яке може відрізнятися в різних культурах і суспільствах і може впливати на різні аспекти життя людини, зокрема на її можливості, права та досвід.

“Зелений” і “блакитний” кордони це сухопутні і морські кордони між офіційно визнаними пунктами перетину кордону на основних автомобільних і залізничних шляхах або в морських портах, через які повинні здійснюватися всі законні переміщення. “Зелені” або “блакитні” ділянки кордону можуть контролюватися сучасними засобами спостереження або патрулями в складі співробітників прикордонної служби.

Реєстраційні записи пасажирів (PNR) це цифровий запис, який створюється авіакомпаніями або туристичними агентствами, коли громадянин бронює авіаквиток. PNR містить вичерпну інформацію про організацію подорожі пасажирів, включно з реквізитами рейсу, призначеними місцями, платіжною інформацією та контактними даними. Цей запис використовується авіакомпаніями та органами влади для різних цілей, включаючи управління польотами та проведення перевірок на безпеку. У контексті безпеки та прикордонного контролю дані PNR можуть бути проаналізовані для виявлення закономірностей або аномалій, які можуть вказувати на потенційні ризики, такі як переміщення ІБТ, або осіб, причетних до транскордонних злочинів.

Наразі **тероризм не має** загальноприйнятого визначення. Резолюція РБ ООН 1566 (2004) характеризує тероризм як злочинні дії, в тому числі проти цивільних осіб, вчинені з наміром заподіяти смерть або серйозні тілесні ушкодження, або захоплення заручників, з метою спричинити терор серед широкої громадськості або групи осіб чи окремих осіб, залякати населення або примусити уряд чи міжнародну організацію вчинити або утриматися від вчинення будь-якої дії, що є злочинами, які підпадають під дію міжнародних конвенцій і протоколів, які стосуються тероризму, згідно зазначеного в них визначення.

Торгівля людьми (ТЛ) це здійснювані з метою експлуатації вербування, перевезення, передача, приховування або одержання осіб шляхом погрози силою або її застосування чи інших форм примусу, викрадення, шахрайства, обману, зловживання владою або уразливістю становища, або шляхом підкупу, у вигляді платежів або вигод, для одержання згоди особи, яка контролює іншу особу. Експлуатація включає, як мінімум, експлуатацію проституції інших осіб або інші форми сексуальної експлуатації, примусову працю або послуги, рабство або звичаї, подібні до рабства, підневільний стан або вилучення органів.

Незаконне ввезення мігрантів передбачає сприяння незаконному в'їзду особи в державу за фінансову або іншу матеріальну вигоду. Хоча це є злочином проти держави, контрабандисти також можуть порушувати права людини відносно тих, кого вони переправляють, починаючи від фізичного насильства і закінчуючи відмовою в їжі та воді. Однак, з огляду на зростаючі перешкоди для доступу до безпеки, біженці, шукачі притулку та інші особи, які потребують міжнародного захисту, часто змушені вдаватися до послуг контрабандистів як до єдиного способу втекти від переслідувань, конфліктів і насильства.

Контрабанда легкої та стрілецької зброї (СЗЛО) це незаконне переміщення цієї зброї через кордон. Вона передбачає обхід законних контрольних пунктів, митниці або правил для переміщення зброї з одного місця в інше. Контрабанда може включати таємні маршрути, методи приховування та уникнення офіційного прикордонного контролю. Основна увага приділяється фізичному акту таємного перетину кордону з цією зброєю.

Незаконний обіг стрілецької зброї та легких озброєнь (СЗЛО) має більш широке значення і включає не лише незаконне переміщення зброї через кордони, але й різні

етапи незаконної торгівлі, такі як придбання, транспортування, розповсюдження і постачання. Незаконна торгівля часто означає більш організовану і тривалу операцію, в якій можуть брати участь кілька осіб або груп, що сприяють різним аспектам торгівлі. Незаконний обіг також може включати транзакції та комерційну діяльність, пов'язану з переміщенням зброї.

Насильницький екстремізм і радикалізація, що призводять до тероризму (НЕРТ) це різнобічне явище, яке не має чіткого визначення. Воно не є ані новим, ані притаманним лише певному регіону, національності чи системі вірувань. Радикалізація, що призводить до тероризму, - це динамічний процес, в ході якого людина починає сприймати терористичне насильство як можливий, можливо, навіть легітимний спосіб дій. Це може з часом, але не обов'язково, призвести до того, що ця особа буде захищати, підтримувати або брати участь у терористичній діяльності.

Для відслідковування за діяльністю ОБСЄ,
використовуйте:

